

BİLİŞSEL VE SANATSAL YETENEKLER ARASINDAKİ NEGATİF KORELASYON TESPİTİ

DETECTING NEGATIVE CORRELATION BETWEEN COGNITIVE AND ARTISTIC ABILITIES

Serap YILDIRIM GEREN*

ÖZ: Yaratıcılık ile ilgili en bilinen ve kısa tanım “yeni ve kullanışlı fikirlerin üretilmesi” şeklindedir. Yetenek kavramı ise, akademik veya sanatsal alanlardaki özel kabiliyetleri ifade etmektedir. Yaratıcılık asırlar boyunca doğaüstü insanlara özgü bir özellik olarak kabul görmüştür. Ancak günümüzde sanatın öncelikle yetenekle ve sonrasında muhakkak eğitimle ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında ise yaratıcılık kavramının sanatsal yetenekle ilişkisi son derece açıktır. Pek çok iç ve dış faktörün yaratıcılığı etkilediği söylenebilir. Ancak yapılan çalışmalara bakıldığında bilişsel yeteneğin sanatsal yaratıcılık üzerindeki etkisinin araştırılmadığı görülmektedir. Bu nedenle literatürdeki bu boşluğu doldurması umulan bu çalışmada bilişsel yetenek ve sanatsal yaratıcılık arasındaki ilişki irdelenmiştir. Deneysel tasarımı her iki yetenek ve genel yaratıcılık düzeyinin tespit edilmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Sonuçlara bakıldığında bilişsel ve sanatsal yetenek arasındaki negatif korelasyon en çok göze çarpan sonuç olmuştur. Bu sonuca göre sanatsal yeteneği yüksek kişilerde bilişsel beceriler nispeten zayıf olduğu, sanatsal yeteneği düşük kişilerde ise bilişsel yeteneğin daha yüksek olduğu söylenebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, biliş, bilişsel yetenek, sanatsal yetenek, sanat eğitimi.

Jel Kodları: M12, M19

ABSTRACT: The most known and short definition of creativity is “generating new and useful ideas”. The concept of talent refers to special abilities in academic or artistic fields. Creativity has been recognized as a characteristic of people who has been dedicated to have supernatural abilities for centuries. Today, however producing art is considered primarily about talent and then definitely about education. From this point of view, the relationship between the concept of creativity and artistic talent is very clear. It can be said that many internal and external factors affect creativity. However, looking at the studies conducted, it is seen that the effect of cognitive ability on artistic creativity has not been investigated. Therefore, in this study, which is expected to fill this gap in the literature, the relationship between cognitive ability and artistic creativity has been examined. The experimental design was prepared to determine both abilities and general creativity levels. Looking at the results, the negative correlation between cognitive and artistic ability was the most striking result. According to this result, it can be said that cognitive skills are relatively weak in people with high artistic ability, and cognitive ability is higher in people with low artistic ability.

Keywords: Creativity, cognition, cognitive ability, artistic ability, art education.

* Öğretim Görevlisi - Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Çorlu Meslek Yüksekokulu / Tekirdağ - svgeren@nku.edu.tr (Orcid ID: 0000-0003-0059-7188)

This article was checked by Turnitin.

1. Yaratıcılık

Mevcut literatür yaratıcılığın farklı tanımlarını sunmaktadır. Yaratıcılık ile ilgili en bilinen ve kısa tanım “yeni ve kullanışlı fikirlerin üretilmesi” şeklindedir. Bireysel ve örgütsel düzeyde farklı şekillerde ele alınabilen yaratıcılık (Güngör vd. 2018), sanat alanında bireysel yaratıcılık olarak karşımıza çıkar ve daha çok bu yönüyle ele alınır. Kratzer, Leenders ve Engelen (2004) ise yaratıcılığı başarılı yeni ürünler ortaya koyma süreci olarak tanımlar.

Yaratıcılık entelektüel yetenek, bilgi, düşünme tarzları, kişilik, motivasyon ve çevre gibi farklı kaynakların karışımıdır (Taha ve diğerleri, 2015). Çoban (1999), yaratıcılığı “Yeni fikirler üretmek, olay ve olguları farklı bakış açılarından görmek, problemleri özgün yöntemler ile çözmek, karmaşık ve belirsiz sorunlara duygularını birleştirerek; açık, hızlı, meraklı ve araştırmacı bir düşünce sistemi ile yönelmek gibi kişisel beceriler” şeklinde tanımlamıştır. Binning (1991) ise yaratıcılığı “Bir sistemin gelişen ve değişen doğal yeteneği” olarak tanımlamıştır. Bu tanım üç ana kavramı içermektedir (Samen, 2008): *Doğal yetenek*; yaratıcılık yalnızca bir durum değildir, gelişme, değişme ve yenilenme yeteneğidir. *Sistem*; sadece bireyler değil, örgütlerin, teşebbüslerin yani sosyal sistemler de yaratıcıdır. *Değişim*; değişim yaratıcılık gereklidir ama yeterli değildir.

Kavrama yönelik yapılan araştırmalarda yaratıcılığın hem doğuştan gelen hem de sonradan geliştirilebilir, öğrenilebilir ve hayata geçirilebilir boyutlarının olduğu ortaya konmuştur (Altekin, 2012). Sözcük kimi zaman bilişsel bir süreç; kimi zaman da bir beceri olarak betimlenmiş olup, insanın yaptığı her etkinlikte; olağan, sıradan, günlük işler diye tanımladığımız etkinliklerden; sanat, teknik ya da bilim gibi karmaşık alanları da kapsayan geniş bir yelpazede gözlemlenen bir olgu olarak tanımlanmıştır (May, 2008).

Yaratıcılık; algılama, bilinçlilik, duyarlılık, yeniliğe açık olma, esneklik, akıcılık, sezgi, kavrama yeteneği ve buluş gibi birçok bilişsel süreci içinde barındırmaktadır (Tegano vd. 1991, Russ 1996, Sternberg ve Lubart 1996, Prentice vd. 2003, Lubart ve Guignard 2004). Beetlestone (1998), yaratıcılığı tanımlamak için altı öğenin var olması gerektiğini vurgulayarak, yaratıcılığın bilişsel bir öğrenme şekli; betimleme (fikirlere ve duyguları ifade etme); üretkenlik (hayal gücü, yaratma, oluşturma, yazarlık, performans); özgünlük (risk alma ve alışılmışın dışında olma); yaratıcı bir şekilde düşünme ve problem çözme (farklı ve daha az belirgin olan çözümlerle ortaya çıkma); ve evren ve yaratma-doğası (birey ve çevre arasındaki duygusal etkileşim) öğelerinden oluştuğunu belirtmiştir ve yaratıcılık ve sanatın birbiri ile yakından ilişkili olduğunu belirtmektedir.

Yaratıcı düşünme sürecine ait modellerden duyuş ve yaratıcılık modelinde, yaratıcı süreçte önemli ve özgün olan bilişsel yetenekler belirli duyuşsal süreçlerle ve kişilik özellikleriyle ilişkilendirilmiştir. Aynı zamanda

bu model, duyuşsal süreçlerin ve kişilik özelliklerinin bilişsel becerilere destek verdiğini de öne sürmektedir (Russ, 1996).

Çoğu zaman aynı anlamda kullanılan yetenek ve yaratıcılık kavramları aslında birbirlerinden ayrı anlamlar içermektedir. Türk Dil Kurumu'nun terimler sözlüğüne göre yetenek "Herhangi bir şeyi öğrenmek, bir işi yapmak ve tamamlamak ya da bir duruma başarıyla uymak konusunda organizmada bulunan ve *doğuştan gelen güç*", "Kişinin kalıtsal olarak öğrenmesini çerçeveleyen sınır" ve "Dışarıdan gelen bir etkiyi alabilme gücü" olarak tanımlanmaktadır.

Bilim insanları, yaratıcılığın hangi kişilik ve diğer özelliklerle ilişkili olduğunu uzun zamandır araştırmaktadır. Bu araştırmalardan Arslantaş'ın (2001) yaptığı çalışmaya göre yaratıcı kişilerin kişisel özellikleri şöyledir:

- Meraklıdır.
- Bağımsız ve özerktir.
- Kendilerini işlerine kaptırırlar.
- Bilgileri geniş, çeşitli ilgileri olan çok yönlü kişilerdir.
- Risk almaya eğilimlidir.
- Motivasyonları sürekli ve aynı zamanda iş yapmayı seven ve bu konuda kapasite sahibi olan, kendilerini disipline edebilen, sabırlı, dinamik ve bir işi sonuca ulaştıran kişidir.
- Hayal gücü yüksektir.
- İleri düzeyde kavrama yeteneğine sahiptir.
- Özgün düşünürler ve ilginç görüşler getirirler.
- Farklı görüşleri, kaynakları açısından değil örgütsel yararları açısından değerlendirir. Onları çalışmaya özendiren sorunun kendisidir ve ele aldıkları sorunu çözünceye kadar uğraşırlar.
- Yargılama ve değerlendirme konusunda çabuk karar vermekten kaçınırlar. Analiz ve açıklamalar için vakit harcarlar.
- Daha az otoriterdir. Daha fazla esnektir. Sezgilere önem verir. Buluşları düzensizdir.
- Yargılamada bağımsızdır. Her fikre hemen kapılmaz, genel kabul görmüş fikirlerden zaman zaman ayrılabilir. Baskıyı reddeder.
- Renkli ve özgün yaşantıları vardır.

Erden ve Akman (1997) ise yaptıkları çalışmada konuya daha deneysel yaklaşmışlar ve katılımcılara tuğlanın kullanılabilceğı yerleri sormuşlardır. Cevaplar ev, okul gibi binaların yapımında kullanılabilcek bir inşaat malzemesi ve kapının kapanmasını veya kâğıtların uçmasını engellemek için kullanılabilcek bir gereç olarak iki farklı şekilde gelmiştir.

Sanatsal yaratıcılık ise özellikle sanatla ilgili akademik eğitim veren kurumların üzerinde önemle durduğu bir yetkinlik olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Yetenek kavramı, akademik veya sanatsal alanlardaki özel kabiliyetleri ifade etmektedir. Yaratıcılık asırlar boyunca doğaüstü insanlara özgü bir özellik olarak kabul görmüştür. Ancak günümüzde sanatın öncelikle yetenekle ve sonrasında muhakkak eğitimle ilgili olduğu açıktır. Sanatta yaratıcılığın gelişiminin bir başka koşulu da şüphesiz hayal gücüdür.

Pek çok iç ve dış faktörün yaratıcılığı etkilediği söylenebilir. Ancak yapılan çalışmalara bakıldığında bilişsel yeteneğin sanatsal yaratıcılık üzerindeki etkisinin incelendiği çalışma sayısının yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu nedenle literatürdeki bu boşluğu doldurması umulan bu çalışmanın temel amacı, bilişsel yetenek ve sanatsal yeteneğin birbirinden etkilenme düzey ve yönlerini araştırmaktır.

2. Araştırmanın Amacı ve Metodolojisi

Çalışmanın temel amacı bilişsel yetenek ile sanatsal yetenek arasında bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesidir. Bu amaçla hazırlanan deney tasarımı, katılımcılar aşağıdaki gibidir:

2.1. Deney Tasarımı

Araştırma kapsamında Geleneksel El Sanatları Önlisans Programı kapsamında eğitim alan öğrenciler katılımcı olarak alınmıştır.

Çalışmada bilişsel yetenek ölçümünde “son 3 rakamı hatırlama” ve “kelime hatırlama” oyunları kullanılmıştır. Sanatsal yaratıcılık ölçümünde ise katılımcılardan biri ters duran dört adet baykuş, dört adet kalp, beş adet nokta ve baykuşların üzerinde oturdukları dört adet dal parçası ile bu dallarda yer alan yaprakları hayal etmeleri ve bunu resme dökmeleri istenmiştir. Çizimlerin değerlendirmesi istenenlerin yerine getirilmesi ile renk uyumları dikkate alınarak yapılmıştır.

Bilişsel yetenek oyunlarının seçilmesindeki amaç, bu oyunların aynı zamanda hafıza gücünün de ölçülmesine olanak sağlamasıdır. Zira sanatsal yaratıcılık ile ilgili istenen çizime dair istenenler katılımcılara sözlü olarak söylenmiş ve tekrarlanmamıştır.

Deneyin ikinci kısmında ise bilişsel yetenek oyunlarına geçilmiştir. Son 3 rakamı hatırlama oyununda katılımcılara bir dizi sayı okunur ve okuyucu okumanın herhangi bir yerinde durarak katılımcılardan en son okuduğu 3 rakamı hatırlamalarını ister. Bu oyun beş kez üst üste tekrarlanmıştır. Bu oyundaki puanlama doğru bilinen her rakam için bir puan olacak şekilde belirlenmiştir bilişsel yetenek ölçümünde kullanılan ikinci oyun ise kelime hatırlama oyunudur. Bu oyunda katılımcılara 5x5'lik bir tablo şeklinde hazırlanmış ve her bir hücrede bir tane olacak şekilde yazılı 25 adet kelime verilmiştir. Bu kelimeleri inceleyebilmeleri için bir dakika süresi olan katılımcılardan listeler teslim alınmış ve “Şimdi sayacağımız kelimeler listede var mıydı?” diye sorulmuştur. Sayılan 30 adet kelimenin içinden 15'i listede bulunmakta iken 15'i listede yoktur. Bu oyunda da puanlama doğru bilinen her cevap için bir puan şeklinde

olmuştur. Deneyde kullanılan puanlamalarda, araştırmacının mesleki tecrübesi dikkate alınmıştır.

Sanatsal yaratıcılık, örneklem grubunun alındığı bölümde akademik faaliyetlerini yürütmekte olan ve aynı zamanda bu çalışmanın yazarı olan öğretim elemanı tarafından subjektif olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlemede çizim puanı ve genel sanatsal yetenek puanı dikkate alınmıştır. Katılımcılara öncelikle bir örnek resim verilmiştir. Bu örneği 5 saniye süreyle incelemeleri istenmiştir. Daha sonra katılımcılara beyaz sayfa verilmiş ve kendilerine verilen örneği hatırlayabildikleri kadarıyla çizimleri ve renklendirmeleri istenmiştir. Çizim puanı ile genel çizim puanının toplamından oluşan sanatsal yetenek puanı 3 ile 14 puan arasında değişmektedir. Subjektif değerlendirme yapan ve alanında yeterliliğini ispat etmiş öğretim elemanı, her bir katılımcının çizimlerini tek tek incelemiş ve daha önceden belirlenen kriterler ışığında puanlamayı yapmıştır.

2.2. Çalışmanın Kısıtları

Çalışmanın en önemli kısıtı örneklem üzerindedir. Zaman ve maliyet unsurları nedeniyle farklı ve daha fazla katılımcı gruplarına ulaşılamamıştır. Ayrıca, örneklemin sadece kadınlardan oluşması nedeniyle, sanatsal ve bilişsel yetenek arasındaki korelasyonun cinsiyet açısından farklılaşması analiz edilememiştir. Diğer bir kısıt ise literatürde sanatsal yetenek ve bilişsel yetenek ilişkisini net olarak ortaya koyabilen bir ölçek bulunmamasıdır.

3. Sonuçlar

Çalışma kapsamında elde edilen veriler SPSS 21.0 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Toplamda 23 katılımcı ile görüşülmüştür. Katılımcıların tamamı kadındır. Çizim puanları, genel sanatsal yetenek puanları, kelime hatırlama deneyi puanları ve son üç sayıyı hatırlama puanlarına ait frekans analizleri ile bu puanlardan elde edilen sanatsal yetenek ve bilişsel yetenek toplam puanlarına ait frekans analizleri ile tanımlayıcı istatistikleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

	Çizim Puanı	Genel Çizim Puanı	Kelimeleri Hatırlama Puanı	Sayıları Hatırlama Puanı	Bilişsel Yetenek Puanı	Sanatsal Yetenek Puanı
Mod Ortalaması	12,00	1,00	10,00	10,00	24,00	14,00
Medyan Ortalaması	7,0000	1,0000	11,0000	12,0000	23,0000	8,0000
Minimum	3,00	0,00	9,00	8,00	20,00	3,00
Maksimum	12,00	2,00	14,00	15,00	26,00	14,00

Tablo 1'e bakıldığında katılımcılardan çizimleri beklenen resme ait istenenlerin yerine getirilip getirilmemesine göre verilen çizim puanlarının 3 puan ile 12 puan arasında değiştiği, değerlendirici tarafından verilen genel çizim puanının ise 0, 1 ve 2 puan üzerinden değerlendirildiği görülmektedir. Genel çizim puanında 0 puan çizim yeteneği ve sanatsal yeteneğin zayıf olduğunu, 1 puan geliştirilebilir yeteneği ve 2 puan ise güçlü yeteneği temsil etmektedir. Aynı tabloda yer alan kelime hatırlama puanının minimum puanı 9 ve maksimum puanı 14 olarak tespit edilmiş, son üç sayıyı hatırlama puanının ise 8 ile 15 puan arasında değiştiği görülmüştür. Çizim puanı ile genel çizim puanının toplamından oluşan sanatsal yetenek puanı 3 ile 14 puan arasında değişirken, kelime hatırlama ve son üç sayıyı hatırlama puanları toplamından oluşan bilişsel yetenek puanı ise 20 ile 26 puan arasında değişmektedir.

Tablo 2. Çizim, Genel Çizim, Kelime Hatırlama ve Son Üç Sayı Hatırlama Puanlarının Frekans Analizi Sonuçları

Çizim Puanı			Genel Çizim Puanı			Kelimeleri Hatırlama Puanı			Sayıları Hatırlama Puanı		
Alınan Puan	Frekans	Yüzde	Alınan Puan	Frekans	Yüzde	Alınan Puan	Frekans	Yüzde	Alınan Puan	Frekans	Yüzde
3,00	2	8,7	Zayıf Yetenek	6	26,1	9,00	3	13,0	8,00	1	4,3
4,00	3	13,0	Orta Düzey Yetenek	10	43,5	10,00	6	26,1	10,00	6	26,1
5,00	2	8,7	Güçlü Yetenek	7	30,4	11,00	3	13,0	11,00	1	4,3
6,00	2	8,7	Toplam	23	100,0	12,00	5	21,7	12,00	6	26,1
7,00	3	13,0				13,00	4	17,4	13,00	3	13,0
9,00	2	8,7				14,00	2	8,7	14,00	5	21,7
10,00	2	8,7				Toplam	23	100,0	15,00	1	4,3
11,00	3	13,0							Toplam	23	100,0
12,00	4	17,4									
Toplam	23	100,0									

Tablo 2'ye göre çizim görevinden 4 puan, 7 puan ve 11 puan alan katılımcı sayısı eşit iken en çok 12 puan alındığı görülmektedir. Genel çizim puanından ise katılımcıların çoğunluğu orta düzey yeteneği ifade eden 1 puan almışlardır. Kelime hatırlama oyunundan alınan puanlara bakıldığında yaklaşık %26 düzeyinde 10 puan ve yaklaşık %22 düzeyinde 12 puan alındığı görülmekte iken son üç sayıyı hatırlama oyunundan ise 10 puan ve 12 puan alan katılımcı sayısı eşit olduğu ve %22 düzeyinde de 14 puan alındığı göze çarpmaktadır.

Tablo 3. Bilişsel Yetenek ve Sanatsal Yetenek Puanlarının Frekans Analizi Sonuçları

Bilişsel Yetenek Puanı			Sanatsal Yetenek Puanı		
Alınan Puan	Frekans	Yüzde	Alınan Puan	Frekans	Yüzde
20,00	2	8,7	3,00	1	4,3
21,00	3	13,0	4,00	3	13,0
22,00	3	13,0	5,00	3	13,0
23,00	4	17,4	6,00	1	4,3
24,00	5	21,7	7,00	1	4,3
25,00	2	8,7	8,00	3	13,0
26,00	4	17,4	10,00	2	8,7
Toplam	23	100,0	11,00	1	4,3
			12,00	2	8,7
			13,00	2	8,7
			14,00	4	17,4
			Toplam	23	100,0

Tablo 3'e bakıldığında bilişsel yetenek puanlarından 24 puanı alanlar toplamın yaklaşık %22'si iken, sanatsal yetenekte en çok 14 puan alındığı gözlenmektedir.

Yukarıda açıklanan veriler ışığında çalışmanın temel hipotezleri şöyle belirlenmiştir.

H₁= Kelime hatırlama puanı, genel çizim puanına göre anlamlı şekilde farklılık göstermektedir.

H₂= Sayıları hatırlama puanı, genel çizim puanına göre anlamlı şekilde farklılık göstermektedir.

H₃= Bilişsel yetenek puanı, genel çizim puanına göre anlamlı şekilde farklılık göstermektedir.

H₄= Sanatsal yetenek puanı, genel çizim puanına göre anlamlı şekilde farklılık göstermektedir.

H₅= Bilişsel yetenek ile sanatsal yetenek arasında negatif korelasyon vardır.

Bu hipotezleri test etmek amacıyla değişkenler arasında ilgili istatistik analizler yapılmıştır. Yapılacak analize karar verirken verilerin normal dağılım gösterip göstermediği araştırılmış ve verilerde normal dağılıma rastlanmadığı gözlenmiştir (Shapiro Wilks $p<.005$). Bu nedenle az örnekleme uygulanabilecek non parametrik analizler tercih edilmiştir.

Tablo 4 ve Tablo 5, H_1 , H_2 , H_3 ve H_4 hipotezlerinin test edilmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarını göstermektedir. Tabloya bakıldığında kelimeleri hatırlama oyunundan alınan puanlar genel çizim puanı sınıfına göre değişmezken, sayıları hatırlama oyunundan alınan puanlar genel çizim puanı sınıfına göre anlamlı şekilde değişmektedir. Buna göre zayıf yetenek sınıfındaki kişilerin son üç sayıyı hatırlama oyunundan aldıkları puanlar diğerlerine göre daha yüksek, güçlü bir çizim yeteneği olduğunu gösteren genel çizim puanı sınıfındaki kişilerin ise diğerlerine göre daha düşüktür. Benzer şekilde bilişsel yetenek puanı da genel çizim puanı sınıfına göre anlamlı farklılıklar gözlenmektedir. Zayıf yetenek sınıfındaki kişilerin bilişsel yetenek puanları daha yüksek iken güçlü yetenek sınıfındaki kişilerin bilişsel yetenek puanları daha düşüktür. Son olarak sanatsal yetenek puanlarına bakıldığında beklenen sonucun ortaya çıktığı görülmektedir. Bir başka ifadeyle genel çizim puanı sınıfı güçlü yetenek olan kişilerin sanatsal yetenekleri daha yüksek iken zayıf yetenek sınıfındakileri sanatsal yetenekleri düşüktür.

Tablo 4. Değişkenlerden Alınan Puanları ile Genel Çizim Puanı Arasında Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Kelimeleri Hatırlama Puanı	Sayıları Hatırlama Puanı	Bilişsel Yetenek Puanı	Sanatsal Yetenek Puanı
Ki Kare	1,360	9,028	14,486	17,357
df	2	2	2	2
p	,507	,011	,001	,000

Tablo 5. Değişkenlerden Alınan Puanları ile Genel Çizim Puanı Arasında Kruskal Wallis Testi Ortalamaları

Genel Çizim Puanı		N	Ortalama
Kelimeleri Hatırlama Puanı	Zayıf Yetenek	6	12,75
	Orta Düzey Yetenek	10	13,25
	Güçlü Yetenek	7	9,57
	Toplam	23	
Sayıları Hatırlama Puanı	Zayıf Yetenek	6	16,50
	Orta Düzey Yetenek	10	13,50
	Güçlü Yetenek	7	6,00
	Toplam	23	
Bilişsel Yetenek Puanı	Zayıf Yetenek	6	17,17
	Orta Düzey Yetenek	10	14,40
	Güçlü Yetenek	7	4,14

	Toplam	23	
Sanatsal Yetenek Puanı	Zayıf Yetenek	6	4,50
	Orta Düzey Yetenek	10	10,95
	Güçlü Yetenek	7	19,93
	Toplam	23	

H₅ hipotezinin test edilmesi amacıyla korelasyon analizi uygulanmıştır. Analizi sonucunda okunan Spearman Korelasyon katsayısı sonucuna göre bilişsel yetenek ile sanatsal yetenek arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir korelasyon mevcuttur ($p < .01$).

	Value	Approx. Sig.
Spearman Correlation	-,786	,000 ^c

4. Sonuç

Yapılan araştırma, elde edilen veriler ve bu verilerin uygulandığı analizleri sonucunda bilişsel yetenek ile sanatsal yetenek arasındaki negatif korelasyon tespit edilmiş olup, genel çizim puanı sınıflamasında bilişsel yetenek puanında farklılaşmalar ortaya konmuştur. Bu sonuçlar, kişilerin bilişsel yetenek düzeylerinin sanatsal yaratıcılıklarında negatif etki göstereceği şeklinde yorumlanabilecektir.

May (2008), genel manada yaratıcılığın bilişsel bir süreç olduğunu ifade eder. Aslına bakılırsa bu tanım, çalışmanın sonuçlarını doğrular niteliktedir. Zira çalışmanın sonucu yaratıcılık olgusunu sanatsal ve bilişsel yeteneğin toplamı olarak ele almış ve yaratıcılığın bilişsellikle ilgisini tekrar ortaya koymuştur. Ancak örneklem sayısının zaman ve maliyet güçlükleri nedeniyle düşük tutulmuş olması nedeniyle bundan sonraki çalışmalarda benzer deney tasarımları ile daha anlamlı sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Yazılı Kaynaklar

- Arslantaş, C.C. (2001). Girişimcilikte yaratıcılık ve yenilik. *İstanbul üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, Yıl 12 S. 38, 17-23.
- Çoban, S. (1999). *Yöneticilerin yaratıcılık düzeyleri ile liderlik tarzları arasındaki ilişki*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Erden, M. - Akman, Y. (1997). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Arkadaş.
- Güngör, S. - Tomris Küçün, N. - Sezgin, M. (2018). Girişimci öğretim elemanlarının psikolojik sermaye ve bireysel yaratıcılıklarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Metinleri*, Cilt 2018, S. 2.

- Kratzer, J. - Leenders, R. Th. A. J. - Engelen, J. M. L. V. (2004). Stimulating the potential: Creative performance and communication in innovation teams. *Creativity and Innovation Management*, 13(1), 63-71.
- Lubart, T. - Guignard, J. H. (2004). The generality-specificity of creativity: A multivariate approach. *Creativity: From Potential to Realization*. (eds. Sternberg, R.J. - Grigorenko, E.G. - Singer, J. L.), pp. 43-56, Washington DC: American Psychological Association.
- May, R. (2008). *Yaratma cesareti*. (Çev.: Alper Oysal), İstanbul: Metis.
- Prentice, R. - Matthews, J. - Taylor, H. (2003). Creative development: learning and the arts. *Learning in the Early Years a Guide for Teachers of Children 3-7*. (ed. Riley, J.), pp.195-191, London: Paul Chapman Publishing,
- Russ, S.W. (1996). Development of creative processes in children. *New Directions for Child Development*. n.72. Jönsey-Press Publishers, pp. 31-42, Cleveland, Ohio.
- Samen, S. (2008). İşletmelerde yaratıcılığın önemi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 363-378
- Sternberg, R. J. - Lubart, T. I. (1996). Investing in creativity. *American Psychologist*, 51(7), 677-688.
- Taha, V. A. - Tej, J. - Sirkova, M. (2015). Creative management techniques and methods as a part of the management education: Analytical study on students' perceptions. *Social and Behavioral Sciences*, 197, 1918-1925.
- Tegano, D.W. - Moran, J. D. III - Sawyers, J. K. (1991). Creativity in early childhood classrooms. *National Education Association*, pp. 8-9, 21, Washington, DC.

Elektronik Kaynaklar

- Altekin, S. (2012). Yaratıcılık potansiyelini bir beceriye dönüştürmek mümkün. <http://www.Serapaltekin.com/Yaraticilik.php> (Erişim: 10.11.2020)

"İyi Yayın Üzerine Kılavuzlar ve Yayın Etiği Komitesi'nin (COPE) Davranış Kuralları" çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir. / The following statements are included within the framework of "Guidelines on Good Publication and the Code of Conduct of the Publication Ethics Committee (COPE)":

İzinler ve Etik Kurul Belgesi/Permissions and Ethics Committee Certificate: Makale konusu ve kapsamı etik kurul onay belgesi gerektirmemektedir. / The subject and scope of the article do not require an ethics committee approval.

Çıkar Çatışması Beyanı/Declaration of Conflicting Interests: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur. / There is no potential conflict of interest for the author regarding the research, authorship or publication of this article.